

دعا و توسل

قرآنی در نجف آبادی

نیز درس بزرگ و آموزنده دیگری است که از غفلت‌ها و جهالت‌ها و غرورها و خودفراموشی‌ها برحذر می‌دارد.

دعا مخ عبادت و جوهره عبودیت است.

در سیرة نبی اکرم و ائمه هدی(ع) درس‌های فراوانی در این باره نهفته است که لازم است نسبت به آن توجه جدی مبذول گردد.

از آن جمله وسیله قرار دادن پیامبر و اهل بیت(ص) است. در این باره به جملاتی از دعای عرفه امام حسین(ع) که خود از بهترین و عمیق‌ترین دعاها و مناجات‌ها است اشاره می‌کنیم:

«یار پروردگارا، در این شامگاه و شبی که آن را شرافت داده‌ای و عظیم قرار داده‌ای به وسیله پیامبرت محمد(ص) و رسالت و برگزیده‌ات از میان خلق و امین تو بر وحی که بشارت‌دهنده و هشداردهنده است، و چراغ روشن هدایت است که او را بر مسلمانان نعمت دادی و رحمت بر عالمیان قرار دادی؛ به وسیله این پیامبر به تو توجه نموده و توسل می‌جویم و آن وجیه در پیشگاه تو را شفیع و وجه و وسیله توجه به سوی تو قرار می‌دهیم».

روشن است که امام(ع)، پیامبر اکرم و آل پاک مصطفی(ع) را وسیله توجه و توسل، معرفی نموده، شاه‌راه سعادت را در احیای راه و یاد ایشان و اطاعت از آن بزرگواران می‌داند.

امام سجاده(ع) نیز در دعای ۴۷ صحیفه نورانی سجادیه می‌فرماید:

«پروردگارا، بر محمد و آل محمد(ص) و بر پاکان از آن بزرگوار درود بفرست بر پاکیزگان از آل پیامبر(ص) - هم آنان که ایشان را برای امر خود برگزیده‌ای و امر ولایت و دین و بندگان خود را به ایشان داده‌ای - و ایشان را خزانه علم خود، و وسیله تقرب به سوی خود و سلوک به سوی رضوانت قرار داده‌ای».

توسل به معنی تهیه وسیله دو بار در قرآن آمده است؛ یکی در آیه ۳۵ سوره مائده و دیگری در آیه ۵۶ و ۵۷ سوره اسراء.

در سوره مائده می‌فرماید:

«ای گروه مؤمنان پرهیزکاری و تقوای الهی را پیشه سازید و در راه تقرب الی الله وسیله طلب کنید و در راه خداوند مجاهدت کنید، باشد که رستگار شوید».

در این آیه شریفه به پنج مطالب کلیدی اشاره شده است:

۱. مؤمنان باید چنین باشند و لازمه ایمان آن است که این اصول را رعایت کنند.

۲. تقوا پیشگی و پرهیزکاری که لازمه ایمان و ثمره ایمان است.

۳. برای قرب به سوی خدا وسیله طلب کنید و وسیله لازم را جست‌وجو نمایید.

۴. در راه خداوند مجاهدت و فداکاری کنید.

۵. انجام دستورات یاد شده زمینه فلاح و رستگاری شما

دعا و توسل دو مفهوم عمیق و دو اصل ریشه‌دار در فرهنگ اسلامی و معارف آسمانی و از نیازهای فطری انسان‌ها بلکه موجودات دیگر عالم است. دعا کلید فتح و سلاح مؤمن و وسیله نجات است. در قرآن کریم بر مفهوم بلند دعا فراوان تأکید و عنایت شده و از مؤمنان خواسته شده که دعا را در کلیه حالات و احوال فراموش نکنند.

خطاب و ندای «ادعونی أستجب لکم؛ امرا بخوانید تا شما را اجابت کنم»^۱ برای همیشه تاریخ و همه جان‌های تشنه و دل‌های عاشق و گوش‌های شنوا و زبان‌های اهل دعا ندایی دل‌پسند و دل‌نشین و جان‌بخش است و در انسان‌ها روح امید و نشاط را زنده می‌کند و مایه بیداری و حیات می‌گردد. و سخن:

«اگر دعای شما نباشد خداوند هرگز به شما عنایت و اعتنا نخواهد فرمود»^۲.

را فراهم می‌نماید.

در این آیه کریمه از مؤمنان خواسته شده که به دنبال اسباب و وسایل قرب الی الله رفته، از وسایل قرب استفاده کنند.

دعا از نگاه امیر مؤمنان (ع)

امیرالمؤمنین (ع) دو، سه فصل در خطبه شریفه ۱۱۰ نهج البلاغه راجع به توسل و وسایل قرب سخن گفته و راهها و باب‌های توسل و توجه و ذکر و انس را برای سالکان راه و بنندگان جویای فلاح بیان فرموده است. در بند نخست آن حضرت حدود دوازده مورد از کارهای اعتقادی و عملی اسلام را به عنوان وسیله بیان می‌فرماید:

الف) بهترین وسایل توسل: همانا بهترین وسیله‌ای که توسل کنندگان به خداوند، به واسطه آن به قرب خداوند متعال توسل می‌جویند، ایمان به خداوند و به رسول اکرم و جهاد در راه خداست که قلّه رفیع اسلام است. و کلمه اخلاص و توحید که خمیرمایه فطری انسان است. و اقامه نماز که نشانه ملت اسلام است. و پرداخت زکات که تکلیف واجب الهی است و روزه ماه رمضان که سپری است از آتش جهنم، و حج خانه خدا و عمره که فقر را برطرف می‌کنند و گناهان را می‌ریزند. و صلّه رحم است که موجب افزایش مال و طولانی شدن عمر می‌گردد. و صدقه پنهانی است که گناهان را می‌پوشاند. و صدقه آشکار که مرگ ناگهانی را دفع می‌کند. و انجام کارهای نیک است که از سقوط در مهالک انسان را نجات می‌بخشد.

ب) ذکر خدا و سنت پیامبر (ص): در ذکر خداوند متعال فرو روید همانا آن بهترین ذکر است. و در آنچه خداوند به آن با تقوی وعده فرموده اشتیاق پیدا کنید زیرا وعده خداوند صادق‌ترین وعده‌هاست. و به هدایت پیامبر اکرم (ص) اقتدا کنید زیرا برترین و بهترین هدایت‌هاست. و از سنت‌های پیامبرتان (ص) پیروی کنید که همانا هدایت‌گرترین و بهترین سنت‌هاست.

ج) قرآن، زیباترین سخن: قرآن را بیاموزید همانا بهترین سخن است و در آن عمیق بیندیشید که بهار دل‌هاست. و به نور آن طلب شفا نمایید که قرآن شفای سینه‌هاست و آن را نیکو تلاوت کنید که بهترین و نافع‌ترین قصه‌هاست.

آری قرآن شافع و مشفع است. و فردای قیامت شفاعت می‌کند.^۳

فردای قیامت منادی رب عزت ندای می‌دهد، هر کسی هر عملی کرده گرفتار عمل و نتایج عمل خویش است و باید پاسخ‌گو باشد، جز آنان که در کشتزار عمر از

حارثان و کشتزاران و باغبانان قرآن کریم باشند، آری آنان که قرآن کشته باشند. قرآن درو می‌کنند و پیروز و سعادت‌مند هستند.

چنان که در سخن امیرالمؤمنین (ع) آمده است:

«همانا جهاد بابی از ابواب بهشت است که خداوند آن را برای خواص اولیای خود گشوده است»^۴. در دعای شریف ماه مبارک رمضان نیز امام سجاد (ع) می‌فرماید: «خدایا تو راه‌هایی برای تقرب بندگانت قرار داده‌ای تا از آن راه‌ها خود را به قرب و جوار رحمت حق واصل نمایند. و یکی از آن راه‌ها ماه مبارک رمضان است که ماه صیام و اسلام و طهارت و پاکی و پاکیزگی و تلخیص از زشتی‌ها و ماه قیام لله است. ماهی که خداوند در آن ماه قرآن را برای هدایت انسان‌ها و آیات بینات برای هدایت و فرقان بین حق و باطل قرار داده است». آن گاه امام (ع) به تفصیل راجع به ابعاد ماه شریف رمضان المبارک و آثار و برکات آن می‌پردازد. که امید است خداوند متعال به همه ما توفیق قدرشناسی از این باب رحمت بزرگ الهی را همه ساله نصیب بفرماید.

در دعای اول صحیفه سجاده‌یه نیز که «دعای حمد» است، امام سجاد (ع) به ابواب دیگر از جمله باب معرفت‌الله و معرفت حمد و عنایات پروردگار متعال نسبت به بندگان پرداخته‌اند. و از جمله باب‌های رحمت و حمد، باب توبه و بازگشت از گناهان و شمول عنایات ربانی بر تائبان است. که نشان از فضل و کرم ذات مقدس پروردگار و لطف و عنایت او بر بندگان دارد. و اگر نبود قطعاً ما هلاک می‌شدیم. و البته یکی از شاه‌راه‌های هدایت و قرب و امتنان حضرت حق بر بندگان وجود مبارک حضرت ختمی مرتبت محمدبن عبدالله (ص) و خاندان پاک و مطهر اوست که در اینجا به دعای دوم صحیفه مبارکه، دعا و صلوات بر ذات مقدس آن بزرگوار است مراجعه شود.

در آیه شریفه ۵۶ و ۵۷ سوره مبارکه اسرا نیز چنین آمده:

«کسانی را که آنان می‌خوانند، خودشان وسیله‌ای (برای تقرب) به پروردگارشان می‌جویند، وسیله‌ای هر چه نزدیک‌تر و به رحمت او امیدوارند و از عذاب او می‌ترسند، چرا که عذاب پروردگارت، همواره در خور پرهیز و وحشت است».

مفسران درباره این آیه کریمه بیانات گوناگونی دارند که در جای خودش باید جستجو شود لیکن بعید نمی‌نماید که آیه شریفه، اشاره به کلیه وسایل و وسایط فیض داشته باشد و اینکه همه آنها را که ایشان (و انسان‌ها) می‌خوانند به غلط یا درست، همه عبدالله‌اند و خود دنبال کسب فیض هستند. و دنبال وسایط رحمت و شفاعت و اولیا و فرشتگان و مقربانی که به عنوان وسایل فیض خوانده می‌شوند.

۱. خود دنبال مراتب قرب بیشتر و عبودیت و خضوع

امیرالمؤمنین (ع)
دو، سه فصل در
خطبه شریفه ۱۱۰
نهج البلاغه راجع
به توسل و وسایل
قرب سخن گفته و
راهها و باب‌های
توسل و توجه و
ذکر و انس را برای
سالکان راه و بندگان
جویای فلاح بیان
فرموده است.

الله هستند.

۲. خود دنبال تقرب بیشتر و توجه الی الله هستند و خود بنده‌اند و در مسیر زندگی و عبودیت تلاش می‌کنند.

هر کدام هرچه نزدیک‌تر و مقرب‌تر شوند در بندگی خاضع‌ترند و یا تلاش می‌کنند تا به مقام قرب نزدیک‌تر شوند.

۳. امید به رحمت خداوند متعال دارند و اهل رجا، و امید به رحمت واسعه حضرت حق هستند.

۴. از عذاب خدا ترسانند. و اهل خوف از مقام قهاریت حضرت حق تعالی هستند.

۵. این قطعی است که از عذاب خداوند باید بر حذر بود و قابل تحمل نیست. البته در تفسیر این آیه کریمه بحث‌های فنی و تفسیری قابل ملاحظه‌ای آمده ولیکن قدر مسلم آن است که دو آیه نسبت به ذوی العقول و پیامبران (ع) و فرشتگان و اولیا را شامل می‌شود که احیانا معبود بسیاری از مردم قرار داشتند و یا قرار می‌گیرند. و چه بسا عبادت بت‌ها نیز به اعتبار تشبیه و تقرب به فرشتگان و یا اولیاء باشد و ریشه بت‌پرستی نیز در همین معنا نهفته است که بت‌ها را وسیله قرب می‌دانسته و بت‌ها را به تمثیل و جایگزینی پیامبران و یا فرشتگان و یا بندگان الهی می‌ساخته‌اند و رفته رفته خود بت‌ها موضوعیت پیدا کرده‌اند:

«و می‌گویند اینها نزد ما شفاعت‌گران ما هستند»^۵.

و یا می‌گفتند:

«ما آنها را جز برای اینکه ما را هر چه بیشتر به خدا نزدیک گردانند، نمی‌پرستیم»^۶.

و همان‌گونه که در فردای قیامت پیامبران و اولیا دارای مقام شفاعت هستند عالی‌ترین این مقامات برای سرور کائنات حضرت محمد بن عبدالله (ص) است که فرمود:

«و پاسی از شب را زنده بدار، تا برای تو [به منزله] نافله‌ای باشد، امید که پروردگارت تو را به مقامی ستوده برساند»^۷.

و او دارای «مقام محمود» است که به «شفاعت» تفسیر شده است.

در عالم دنیا و مراحل قبل از قیامت نیز آن بزرگواران وسیله قرب و نجات هستند. با توسل به ذیل عنایات ایشان می‌توان از خداوند متعال کسب لطف و رحمت کرد. قرآن کریم می‌فرماید:

«و [لی] تا تو در میان آنان هستی، خدا بر آن نیست که ایشان را عذاب کند؛ و تا آنان طلب آموزش می‌کنند، خدا عذاب‌کننده ایشان نخواهد بود»^۸.

دو وسیله را برای دفع عذاب بیان فرموده است:

(الف) وجود مبارک پیامبر اکرم (ص)،

(ب) استغفار و طلب مغفرت از ذات پروردگار متعال.

البته از آیه کریمه و آیات دیگر قرآن کریم این مطلب به خوبی استفاده می‌شود که توسل به ذیل عنایت اولیا به معنی استقلال ایشان در وجود و در اشراق و افاضه و

عنایت نیست. بلکه مقام شفاعت و واسطه بودن و توسل و وسیله قرار دادن و ارتباط با وسائل فیض است تا مشمول عنایت قرار گرفته و از فیوضات ربانی به وسیله این تقرب‌جویی و هم‌سویی و اتصال بیشتر بهره‌مند شویم.

این مطلب نیز قابل توجه است که شرط این‌گونه تقرب، صفا، اخلاص، طهارت روح، طهارت معنوی، شوق و اشتیاق، حب فی الله و بغض فی الله، بندگی و عبودیت است. و البته طبق آیه شریفه یکی از بهترین وسایل قرب نیز استغفار است.

توسل به امام عصر (ع)

این عصر، عصر ولایت حضرت بقیه‌الله (عج) است. اهل بیت (ع) و جیهان عندالله و مقربان بارگاه قدس هستند. ذکر اهل بیت از ذکر الله است. آنها باعث صیانت از عذاب الهی هستند. آری رسول اکرم (ص) «رحمة للعالمین» است و با حضور و عنایت او خداوند، بندگان خود را صیانت خواهد فرمود و به برکت آن بزرگوار، رحمت الهی غالب و قاهر و حاکم است و اگر کفار و مشرکان نیز معذب گردند آن عذاب نیز شاخه‌ای از رحمت حق است.

امروز، عصر ولایت حضرت بقیه‌الله - ارواحنا فداء - و عصر امامت آن بزرگوار بوده و آن حضرت عین الله الناظره و اذن الله السامعه و یدالله الباسطه است و توسل به ذیل عنایت آن حضرت در تصفیه جان‌ها و در تقرب الی الله و در کشف کربات و دفع آلام و رفع بلاها و برآورده شدن حاجات و آموزش گناهان و آموزش اموات و تألیف قلوب و اصلاح و تقویت معنوی نفوس و گشایش فرج و استجاب دعاها و دفع اعدا، بسیار کارساز و کارگشاست.

بنابراین امروز ولایت تام الهی با آن حضرت است. و آن بزرگوار تجلی حقیقت محمدی (ص) و ولایت علوی (ع) و چشم عالم امکان و واسطه غیب و شهود و قلب نورانی فیوضات ربانی و چشمه‌سار روشن برکات آسمانی است. او مظهر رضایت حضرت حق، و رفتار آن بزرگوار رضایت خداوند متعال و غضب آن حضرت غضب الهی است. و همانگونه که پیامبر اکرم (ص) درباره مادر بزرگوارش فرموده‌اند:

«خداوند به رضایت فاطمه راضی می‌شود و به غضب فاطمه غضب می‌نماید».

آن حضرت نیز معیار رضا و غضب خداوند متعال است. و باید به خداوند متعال پناه برد از اینکه اعمال ما و یا افکار ما بر خلاف رضای الهی و رضای صاحب ولایت و سراج هدایت الهی باشد.

البته دعا‌هایی که در این باب آمده بسیار آموزنده و نورانی است. از جمله دعا‌های شریف «افتتاح»، «عدیله»، «عهد»، «زیارت آل یس»، «تدبه»، «زیارت جامع» کبیره، دعای «عظم البلاء» و «استغاثه» به آن بزرگوار و دعا‌های فرج و صلوات وارده در حق آن بزرگوار و نیز نمازهای وارده در این رابطه و دستورات گوناگون راجع

در عالم دنیا
و مراحل قبل
از قیامت نیز
آن بزرگواران
وسیله قرب و
نجات هستند.
با توسل به ذیل
عنایات ایشان
می‌توان از
خداوند متعال
کسب لطف و
رحمت کرد.

الله هستند.

۲. خود دنبال تقرب بیشتر و توجه الی الله هستند و خود بنده‌اند و در مسیر زندگی و عبودیت تلاش می‌کنند.

هر کدام هرچه نزدیک‌تر و مقرب‌تر شوند در بندگی خاضع‌ترند و یا تلاش می‌کنند تا به مقام قرب نزدیک‌تر شوند.

۳. امید به رحمت خداوند متعال دارند و اهل رجا، و امید به رحمت واسعه حضرت حق هستند.

۴. از عذاب خدا ترسانند. و اهل خوف از مقام قهاریت حضرت حق تعالی هستند.

۵. این قطعی است که از عذاب خداوند باید بر حذر بود و قابل تحمل نیست. البته در تفسیر این آیه کریمه بحث‌های فنی و تفسیری قابل ملاحظه‌ای آمده ولیکن قدر مسلم آن است که دو آیه نسبت به ذوی العقول و پیامبران (ع) و فرشتگان و اولیا را شامل می‌شود که احیاناً معبود بسیاری از مردم قرار داشتند و یا قرار می‌گیرند. و چه بسا عبادت بت‌ها نیز به اعتبار تشبیه و تقرب به فرشتگان و یا اولیاء باشد و ریشه بت‌پرستی نیز در همین معنا نهفته است که بت‌ها را وسیله قرب می‌دانسته و بت‌ها را به تمثیل و جایگزینی پیامبران و یا فرشتگان و یا بندگان الهی می‌ساخته‌اند و رفته رفته خود بت‌ها موضوعیت پیدا کرده‌اند:

«و می‌گویند اینها نزد ما شفاعت‌گران ما هستند»^۵ و یا می‌گفتند:

«ما آنها را جز برای اینکه ما را هر چه بیشتر به خدا نزدیک گردانند، نمی‌پرستیم»^۶

و همان‌گونه که در فردای قیامت پیامبران و اولیا دارای مقام شفاعت هستند عالی‌ترین این مقامات برای سرور کائنات حضرت محمد بن عبدالله (ص) است که فرمود:

«و یاسی از شب را زنده بدار، تا برای تو [به منزله] نافله‌ای باشد، امید که پروردگارت تو را به مقامی ستوده برساند»^۷

و او دارای «مقام محمود» است که به «شفاعت» تفسیر شده است.

در عالم دنیا و مراحل قبل از قیامت نیز آن بزرگواران وسیله قرب و نجات هستند. با توسل به ذیل عنایات ایشان می‌توان از خداوند متعال کسب لطف و رحمت کرد. قرآن کریم می‌فرماید:

«و لیٰ تا تو در میان آنان هستی، خدا بر آن نیست که ایشان را عذاب کند، و تا آنان طلب آموزش می‌کنند، خدا عذاب کنندهٔ ایشان نخواهد بود»^۸

دو وسیله را برای دفع عذاب بیان فرموده است:

الف) وجود مبارک پیامبر اکرم (ص)،

ب) استغفار و طلب مغفرت از ذات پروردگار متعال.

البته از آیه کریمه و آیات دیگر قرآن کریم این مطلب به خوبی استفاده می‌شود که توسل به ذیل عنایت اولیا به معنی استقلال ایشان در وجود و در اشراق و افاضه و

عنایت نیست. بلکه مقام شفاعت و واسطه بودن و توسل و وسیله قرار دادن و ارتباط با وسائل فیض است تا مشمول عنایت قرار گرفته و از فیوضات ربانی به وسیله این تقرب‌جویی و هم‌سویی و اتصال بیشتر بهره‌مند شویم.

این مطلب نیز قابل توجه است که شرط این‌گونه تقرب، صفا، اخلاص، طهارت روح، طهارت معنوی، شوق و اشتیاق، حب فی الله و بغض فی الله، بندگی و عبودیت است. و البته طبق آیه شریفه یکی از بهترین وسایل قرب نیز استغفار است.

توسل به امام عصر (ع)

این عصر، عصر ولایت حضرت بقیه‌الله (عج) است. اهل بیت (ع) و جیهان عندالله و مقربان بارگاه قدس هستند. ذکر اهل بیت از ذکر الله است. آنها باعث صیانت از عذاب الهی هستند. آری رسول اکرم (ص) «رحمة للعالمین» است و با حضور و عنایت او خداوند، بندگان خود را صیانت خواهد فرمود و به برکت آن بزرگوار، رحمت الهی غالب و قاهر و حاکم است و اگر کفار و مشرکان نیز معذب گردند آن عذاب نیز شاخه‌ای از رحمت حق است.

امروز، عصر ولایت حضرت بقیه‌الله - ارواحنا فداه - و عصر امامت آن بزرگوار بوده و آن حضرت عین الله الناظره و اذن الله السامعه و یدالله الباسطه است و توسل به ذیل عنایت آن حضرت در تصفیه جان‌ها و در تقرب الی الله و در کشف کربات و دفع آلام و رفع بلاها و برآورده شدن حاجات و آموزش گناهان و آموزش اموات و تألیف قلوب و اصلاح و تقویت معنوی نفوس و گشایش فرج و استجابات دعاها و دفع اعدا، بسیار کارساز و کارگشاست.

بنابراین امروز ولایت تام الهی با آن حضرت است. و آن بزرگوار تجلی حقیقت محمدی (ص) و ولایت علوی (ع) و چشم عالم امکان و واسطه غیب و شهود و قلب نورانی فیوضات ربانی و چشمه‌سار روشن برکات آسمانی است. او مظهر رضایت حضرت حق، و رفتار آن بزرگوار رضایت خداوند متعال و غضب آن حضرت غضب الهی است. و همانگونه که پیامبر اکرم (ص) درباره مادر بزرگوارش فرموده‌اند:

«خداوند به رضایت فاطمه راضی می‌شود و به غضب فاطمه غضب می‌نماید».

آن حضرت نیز معیار رضا و غضب خداوند متعال است. و باید به خداوند متعال پناه برد از اینکه اعمال ما و یا افکار ما بر خلاف رضای الهی و رضای صاحب ولایت و سراج هدایت الهی باشد.

البته دعاهایی که در این باب آمده بسیار آموزنده و نورانی است. از جمله دعاهای شریف «افتتاح»، «عدیله»، «عهد»، «زیارت آل یس»، «ندبه»، زیارت «جامعه کبیره»، دعای «عظم البلاء» و «استغاثه» به آن بزرگوار و دعاهای فرج و صلوات وارده در حق آن بزرگوار و نیز نمازهای وارده در این رابطه و دستورات گوناگون راجع

در عالم دنیا
و مراحل قبل
از قیامت نیز
آن بزرگواران
وسیله قرب و
نجات هستند.
با توسل به ذیل
عنایات ایشان
می‌توان از
خداوند متعال
کسب لطف و
رحمت کرد.

معرفت را نصیب ما نموده و به ما این شرافت و فضیلت را اعطا فرموده، بر مولای ما و سید و بزرگ ما حضرت صاحب‌الزمان (عج) درود و صلوات فرستد، و ما را از زمره یاران، پیروان و مدافعان حریم آن بزرگوار قرار دهد، توفیق شهادت در نزد آن بزرگوار را به ما کرامت فرماید، و ما را در صف دوستداران آن حضرت - همان گونه که در قرآن کریم فرموده: صفا کانهم بنیان مرصوص - قرار دهد و سرانجام می‌گوییم:

«خدایا این بیعتی است برای آن بزرگوار در گردن من تا روز قیامت».

در اینجا اشاره به بیان نورانی امام سجاده (ع) در دعای ۴۷ صحیفه سجاده‌ای که به مناسبت روز عرفه وارد شده می‌خوانیم:

ببار پروردگارا تو در هر عصر و زمانی دینت را با امامی که او را برای بندگانت پرچمدار هدایت، علمدار سعادت و منار هدایت قرار دادی تأیید و یاری کردی، پس از آنکه رشته ارتباط و اتصال آنها را به خودت مرتبط و متصل کردی و او را وسیله به سوی رضوان خود قرار دادی و اطاعت او را از بندگان فرض کردی و از معصیت او بر حذر داشتی و دستور به پیروی از او امرش و انتهای از نواهیش دادی.

از خداوند متعال مسئلت داریم تا به همه ما دیده بینا و گوش شنوا و دل بیدار عنایت فرماید.

پی‌نوشت‌ها:

۱. سوره غافر (۴۰)، آیه ۶۰.
۲. سوره فرقان (۲۵)، آیه ۷۷.
۳. و اعلموا انه شافع و مشفع و قائل و مصدق و انه من شفع له القرآن يوم القيمة شفع فيه و من محل من القرآن يوم القيمة صدق علیه.
۴. إن الجهاد باب من ابواب الجنة فتحه الله لخاصة اوليائه.
۵. سوره یونس (۱۰)، آیه ۱۸.
۶. سوره زمر (۳۹)، آیه ۳.
۷. سوره اسراء (۱۷)، آیه ۷۹.
۸. سوره انفال (۸)، آیه ۳۳.
۹. سوره مؤمنون (۲۳)، آیه ۸.
۱۰. سوره طه (۲۰)، آیه ۱۱۵.
۱۱. سوره یس (۳۶)، آیه ۶۰.
۱۲. اللهم إني أجدد له في هذا اليوم و في كل يوم عهداً و عقداً و بيعة له في رقبتي.

به صدقه دادن و خیرات و احسان و توسل و توجه و ذکر و استغاثه و دعا‌های مربوط به انتظار فرج. که هر یک از عناوین یاد شده سرفصلی در راه معرفت امام عصر ارواحنا فداه محبت آن بزرگوار، اطاعت از آن حضرت، توسل به ذیل عنایات آن حضرت، نحوه ارتباط با آن حضرت، عهد و پیمان با آن بزرگوار ندبه و گریه برای وصال و قرب، زیارت حضرت بقیة‌الله، استغاثه به آن حضرت، تقرب به ولی الله اعظم و تعهد عاشقانه و عارفانه در حق آن بزرگوار و درس‌ها و آموزه‌های فسراوان دیگری را تداعی نموده و یادآور می‌شود که چراغ راه اولیاء و مایه صفای قلب اصفیا و اتقیاست. در اینجا به ذکر چند نمونه بسنده نموده، امیدست موجب روشنایی قلوب همه ما و رضایت قلب آن بزرگوار گردد.

دعاها و زیارت‌نامه‌ها را می‌توان در چند فصل ارائه نمود:

الف - دعای عهد و عهدنامه‌ها،

ب - زیارت آل یس،

ج - زیارت‌نامه‌های مربوط به امام عصر (عج)،

د - دعاها مانند دعای افتتاح، عدیله و ندبه،

ه - استغاثه‌ها،

و - نماز و توسل،

ز - صلوات بر آن حضرت،

ح - صدقات، احسان و انفاق،

ط - نذر و عهد،

ی - صدقات جاریه و اقدامات ماندگار.

به نظر این جانب دعا‌های عهد بیشتر مسئولیت‌آفرین و الهام‌بخش است. برای اینکه در مفهوم عهد و عقد و بیعت یک نوع التزام و تکلیف نهفته است. و نشان‌دهنده بار سنگین مسئولیت و پیمانی است که انسان با امام زمانش متعهد و ملتزم می‌شود. و بالطبع باید به عهد و پیمان خود وفادار باشد. موضوع وفای به عهد در معارف اسلامی از نشانه‌های مؤمن به حساب آمده و قرآن کریم در صفات مؤمنان می‌فرماید:

«و آنان که امانت‌ها و پیمان خود را رعایت می‌کنند»^۹ و باز قرآن کریم درباره حضرت آدم (ع) می‌فرماید: «پیش از این، از آدم پیمان گرفته بودیم، اما او فراموش کرد و عزم استواری برای او نیافتیم»^{۱۰}.

و باز می‌فرماید:

«آیا با شما عهد نکردم ای فرزندان آدم که شیطان را نیرستید، که او برای شما دشمن آشکاری است؟!»^{۱۱}

در یکی از دعا‌های شریف عهد پس از صلوات و درود همه جانبه بر آن حضرت و اظهار اشتیاق فوق‌العاده در وصال آن بزرگوار می‌خوانیم:

خدایا من با آن حضرت امروز و در هر روز عهد و پیمان خود را و عقد و بیعت خود را تجدید می‌نمایم و در گردن می‌گیرم.^{۱۲}

آن گاه از خداوند می‌خواهیم همان گونه که توفیق این

امروز، عصر و ولایت
حضرت بقیة‌الله
- ارواحنا فداه
- عصر امامت
آن بزرگوار بوده
و توسل به ذیل
عنایت آن حضرت
در تصفیه جان‌ها
و در تقرب الی الله
و در کشف کربیات و
دفع آلام و رفع بلایا
و برآورده شدن
حاجات و آمرزش
گناهان و آمرزش
اموات و تألیف
قلوب و اصلاح و
تقویت معنوی
نفوس و گشایش
فرج و استجابات
دعاها و دفع اعدا،
بسیار کارساز و
کارگشاست.